

Ninka Reittu

Myrsky
och Saana
i skogen

Sagor om etikett
i Friluftslivet

Miljöministeriet har deltagit i bokens finansiering.

Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö har beviljat ett arbetsstipendium för att skriva och illustrera boken.

Text och illustrationer: Ninka Reittu
Layout: Petteri Mäntysaari / KMG Turku
Tryck: Printworks, Turku

Forststyrelsen, Vanda, 2023

ISBN 978-952-377-085-0 (tryckt)
ISBN 978-952-377-083-6 (pdf)

Sagor om etikett i friluftslivet

Hunden Voffs födelsedag	4
En natt i skogen	10
Respektera naturen	16
Skräptrollen	24
Den markerade leden är tryggast	32

Hunden Voffs födelsedag

Det här är sagan om Myrsky, Saana, farfar Onni och hunden Voff. Nu ska jag berätta för er om hunden Voffs födelsedag. Den skulle firas ute i naturen, närmare bestämt i skogen. Till festplats valdes en nationalpark alldeles i närheten. Där fanns en otroligt vacker eldplats, som klippt och skuren för en fest.

Eftersom hunden Voff var en riktig nattuggla, ordnades festen först då det började skymma. Det var försommar och när skymningen föll, låg ett härligt svagt ljus över skogen. Det var den blå timmen. Alla fick ta på sig sina fina pannlampor. Kring halsen fick hunden Voff också ett lysande halsband, som lyste likt julljus i mörkret. I halsbandet fästes också ett nytt reflexkoppel. De packade sina väskor fulla med väggkost, den här gången främst med födelsedagsdelikatesser.

Farfar Onni var alldeles överlycklig av att få vara i nationalparken. Han hade med sig sitt herbarium som han själv gjort i skolan, det var gammalt som gatan. Klart det var gammalt, farfar Onni var ju själv nästan hundra år gammal. Men åldern störde inte farfar, utan han traskade längs stigarna som en liten pojke. Sitt herbarium bar han med sig i en antik axelväska, dit det just och just rymdes.

De började sin färd omkring klockan nio på kvällen. I maj var skogen vid den tidpunkten vackert blå skimrande och full av kvällsfåglarnas kvitter.

Stigen hade breddats, så att det gick att gå sida vid sida längs stigen. Ibland byttes den ut till spångar och då måste man gå efter varandra. Myrsky gick först med hunden Voff, som hela tiden hade nosen i vädret för att känna vittringen av skogens alla djur. Voff njöt av hela sitt hjärta av det nattliga äventyret i skogen.

Efter Myrsky kom Saana och efter henne farfar Onni, som snubblade lite där han gick, då han samtidigt läste kartan. Eftersom det var ganska besvärligt att både gå och läsa kartan samtidigt, stannade farfar Onni upp. Han lade märke till något intressant i skogen. Det var en blomma, närmare bestämt en norna, en vacker orkidé. Men farfar Onni såg dåligt på långt håll och tänkte: Varför kan jag inte gå utanför stigen för att ta en närmare titt på den förtjusande blomman?

- Varför inte, tänkte Onni för sig själv, och skulle just sätta stöveln i gräset då någon tog tag i hans rock. Där stod Saana och stirrade sin farfar stint i ögonen.

- Farfar, i en nationalpark får man inte gå utanför stigen, sade Saana.

- Jaså, men när jag var en liten pojke sprang vi nog runt i skogen och höll oss inte på stigarna.

- Så gör vi också i skogen där hemma, men här i nationalparken är det inte en bra idé. Och just här är det faktiskt riktigt förbjudet då vi är i begränsningsdelen av nationalparken, sade Saana kunnigt.

- Låt mig visa varför, fortsatte hon.

Också Myrsky och hunden Voff hade anslutit sig till skaran. Alla fyra stod nu på stigen och Saana började ställa in och justera sin pannlampa. Först lyste hon på en enda liten norna. Men sedan justerade hon ljuskäglan så att den lyste upp hela stigen. Då först såg de vad den dunkla skogen dolde. Hela vägreken var full av de sällsynta små blommorna, som lyste likt små stjärnor i skogsdungen.

- Vad hemskt, tänk om jag hade stövlut dit för att titta på den där ena blomman, då hade jag trampat ner åtminstone hälften av de här andra skönhetererna, suckade farfar Onni bestört.

- Men lyckligtvis gick det inte så! utropade Saana och rotade fram en kamera ur sin väska. Alla fyra beundrade nornorna som blommade i sommarnatten och Saana tog flera vackra bilder av dem som minne.

De fortsatte sin färd mot lägerplatsen. Vid stranden av den lilla skogssjön öppnade sig ett alldeles hisnande vackert landskap. Över den lilla tjärnen låg ett tunt distäcke som fick allting att se trolskt ut. De tog fram sin matsäck och satte sig till ro på bänkarna runt eldplatsen. Farfar tände brasan. Hunden Voff var

överlycklig! Som födelsedagspresent fick han korb och många stora kramar av alla. Farfar och barnen sjöng Voffs favoritsång, som hette "Ekorn satt i granen".

Det började bli läggdags. Sällskapet packade ihop sin matsäck, sina saker och allt skräp i sina ryggsäckar. Därefter släckte de brasan för att bege sig hemåt. En liten stund stod de bara och lyssnade andäktigt på sommarnattens alla ljud. Resten av vägen gick de med pannlamporna släckta, eftersom gryningsljuset redan började synas på himlen. Hunden Voff hade mycket att berätta för grannens Musti som han delade den överblivna korven med då de återvände hem.

Senare fick farfar Onni en gåva av Saana. Det var ett fotografi av nornorna som hon hade tagit under deras utflykt. Bilderna limmade farfar in i en ny pärm med texten "Farfar Onnis nya herbarium".

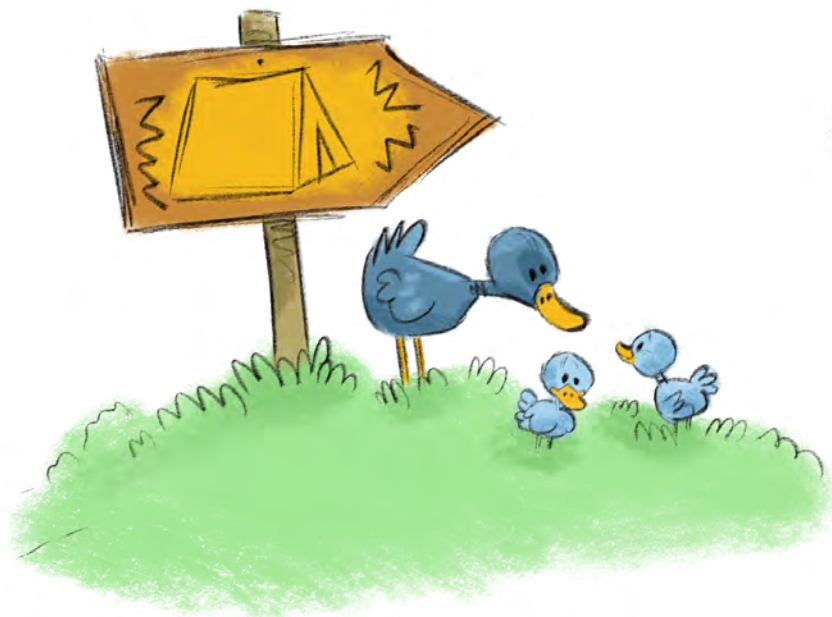
En natt i skogen

Myrsky älskade stjärnor. Han hade alltid drömt om att någon dag kunna flyga till månen eller till någon avlägsen galax.

- Jag vill bli astronaut! deklarerade han mycket bestämt.

Farfar Onni och Saana kände lilla Myrsky så väl. De visste att han nog kunde göra verklighet av sin dröm.

När Myrsky fyllde sex år fick han ett teleskop i födelsedagspresent. Det var en fin, mässingsfärgad manick, med vilken man faktiskt kunde betrakta åtminstone de närmaste himlakropparna. Varje kväll släpade Myrsky sitt teleskop och sin stjärnkarta uppför trappan, virade in sig i en filt och började kika på stjärnorna som lyste i fjärran.

En kväll satt Myrsky som vanligt och kikade på stjärnorna. Saana läste en bok i hängmattan och farfar Onni stickade en halsduk. Hunden Voff hade fått ett saftigt ben att tugga på som tidsfördriv. Myrsky lade ner sitt teleskop och såg fundersam ut.

- Jag ser inte alla stjärnor som nu borde synas enligt kartan. Det är precis som om det fanns en gardin på himlen mellan dem och mig, sade Myrsky ledset.

- Det är helt sant, det kallas ljusföroreningar sade Saana kunnigt från sin hängmatta.

- Äckligt, suckade Myrsky. - Hur får man bort dem? Jag vill se alla stjärnor, fortsatte han.

- Tyvärr förekommer det ljusföroreningar nästan överallt nuförtiden, men ute i naturen finns det ännu platser där det finns mindre av dem. Och där kan man se mycket, mycket fler stjärnor, sade farfar Onni.

- Till en sådan plats vill jag komma! sade Myrsky, hoppade ner från sin utkiksplats och kastade undan sin filt.

- Kan vi fara någonstans långt ut i skogen där det inte finns sådana där äckliga ljusföroreningar och kika på stjärnor hela natten? frågade Myrsky ivrigt.

- Ja, men först måste vi leta upp en lämplig plats och idag sover vi fortfarande hemma, skrattade farfar Onni.

Följande morgon, som råkade vara en lördag, satte alla fyra ner sig vid köksbordet för att studera kartan. Som mål för sin nattliga utflykt valde de en vacker nationalpark som låg långt från den livliga staden, och framför allt långt från gatubelysningen.

När de hade valt sitt utflyktsmål, packade de ryggsäckarna. De behövde mycket utrustning för sitt nattliga äventyr. Dessutom hade Myrsky med sig sitt mässingsteleskop som gjorde ryggsäcken extra tung. Lyckligtvis hade hunden Voff med sig en egen liten hundryggsäck, så de behövde åtminstone inte bära hundmaten. De tog bussen till nationalparken. Väl framme i nationalparken möttes de av en hel djungel av skyltar.

Det fanns större och mindre skyltar av alla de slag. Nu måste de hitta en skylt som visade platsen där det är tillåtet att slå läger. Skulle du kunna visa besökarna den rätta symbolen bland alla dessa skyltar?

Ja, förstås var det skylten med tältsymbol som visade vart gänget skulle styra sin färd. Myrsky sprang före och följde skyltarna med tältsymbol och de gula markeringarna som visade riktningen för den vandringsled de valt.

Stigen var förtrollande vacker. Den slingrade sig genom en grandunge, upp på berget, ner genom en ängliknande dal, dök in bland ormbunkarna och nådde slutligen fram till stranden av en tjärn, en liten skogssjö. Farfar Onni hade tagit med sig ett skrangligt, orangefärgat tält gjort av tyg. Där rymdes de alla att sova tätt hoppackade. Det krävdes tre personer och en hund för att sätta upp tältet, men till slut var tältet rest.

- Det här tältet är fullt av fantastiska ungdomsminnen! skrockade farfar Onni och kröp in i tältet. Det enda som stack ut var Onnis lurviga ben, han var visst ganska mycket kortare i sin ungdom.

Medan de väntade på att mörkret skulle falla åt de sin matsäck och sjöng utflyktssånger. I skogen sjöng också nattfåglarna och allting var otroligt lugnt och fridfullt. När mörkret började sänka sig kom stjärnorna fram. En efter en tändes en ny klar lampa på himlen, tills de var oräkneligt många.

Myrsky tog fram sitt teleskop och sin stjärnkarta. Han stod nästan utan att andas och beundrade himlens fantastiska konstverk.

- Ännu någon vacker dag ska jag flyga dit ut i rymden, sade Myrsky till farfar Onni och Saana, som satt på mossan bredvid honom och beundrade stjärnhimlen.

- Det gör du nog alldeles säkert, sade farfar Onni och strök den lilla pojakens rufsiga hår. - Men först får du vara en liten pojke och beundra stjärnorna här med oss, fortsatte han och gav Myrsky en varm kram.

Respektera naturen

En dag i början av sommaren beslöt sig Myrsky och Saana för att fara ut och åka sparkbräde. Det var en alldeles otroligt vacker junimorgon, hela naturen var inbäddad i försommarens skira grönska. Det var svårt att ens föreställa sig att bara några månader tidigare hade allt detta varit täckt av snö.

Barnen åkte ikapp mot havsstranden. De hade utrustat sig med kikare. Hade de riktigt tur, kanske de fick syn på några små djurungar ute i naturen.

- Vem kommer först upp på backen! ropade Myrsky och åkte iväg så fort han bara kunde på sitt lilla silverfärgade sparkbräde.

Saana åkte efter på sitt röda sparkbräde snabb som blixten och efter en spännande tävling var de båda uppe på backkrönet så gott som samtidigt. De stannade för att pusta ut och skratta. Plötsligt fick de syn på något mitt på bilvägen. Eller rättare sagt några.

Barnen smög sig närmare och såg fem små rädda andungar som låg och tryckte i en enda stor hög. Det var en sorglig syn där de låg på den hårda asfalten.

- Vad ska vi göra? viskade Saana åt Myrsky.

- Kanske vi borde föra dem till djurparken?
viskade Myrsky tillbaka.

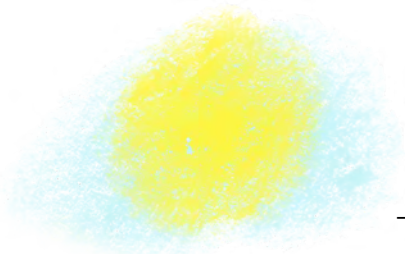

- Vi ringer farfar, sade Saana och tog fram sin mobil ur fickan.

- VA? Det är dålig teckning hojtade farfar Onni i telefonen.

- Sätt på din hörapparat!!!
skrek Saana tillbaka.

En stund hördes det endast ett rasslande och prasslande ljud i luren.

- FICK DU PÅ DEN? skrek Saana.

- Kära barn, varför skriker du alltid åt mig, svarade farfar lite förnärligt.

Barnen tittade på varandra med minen "Varför är det alltid så här?". Sedan berättade Saana om änderna på vägen och vad de just sett.

- Nåja. Nu barn, skulle det vara bra om ni flyttade undan fågelungarna från vägen. Fast till gräset vid sidan av cykelvägen, rådde farfar.

- Hur i all världen ska vi göra det? frågade Myrsky.

- Ni tar ungarna försiktigt en och en i er hand och ser till att de inte faller eller att deras ben vrids, svarade farfar.

- Okej..., sade Saana. Och sen då?

- Nå, andmamman är troligtvis någonstans i närheten och när det lugnar ner sig kring ungarna, kommer hon nog och hämtar dem.

Barnen tittade omkring sig, men de såg inte skymtet av andmamman, bara de små pipande ungarna.

- Okej, vi gör som du säger, farfar. Vi ringer dig genast när vi har flyttat ungarna. Saana avslutade samtalet och lade mobilen i rockfickan.

Mycket varsamt tog barnen fågelungarna i sin hand och flyttade dem en efter en till gräset invid cykelvägen. Där var det skyddat och svaltt och de små fågelungarna lugnade sig lite.

Så fort barnen hade fått alla ungarna i säkerhet tog de sina sparkbräden och åkte en bit bort till en parkbänk där de satte sig för att vänta.

Tiden gick otroligt långsamt. Efter en timme var Saana trött på att vänta och tog igen fram sin telefon.

- Inget händer, viskade hon i telefonen åt farfar Onni.

- Ta det lugnt, kära barn, sade farfar stillsamt.

Just i det ögonblicket började något röra på sig i gräset alldeles intill deras bänk. Andmamman dök upp bland buskarna. Först gick hon ut på vägen och tittade sig omkring. Sedan började hon försiktigt locka på sina ungar.

Ungarna svarade genom att pipa tillbaka, och andmamman vankade fram till dem längs den varma asfalten. Barnen höll andan medan de tittade på.

- Andmamman kom! viskade Saana i telefonen.

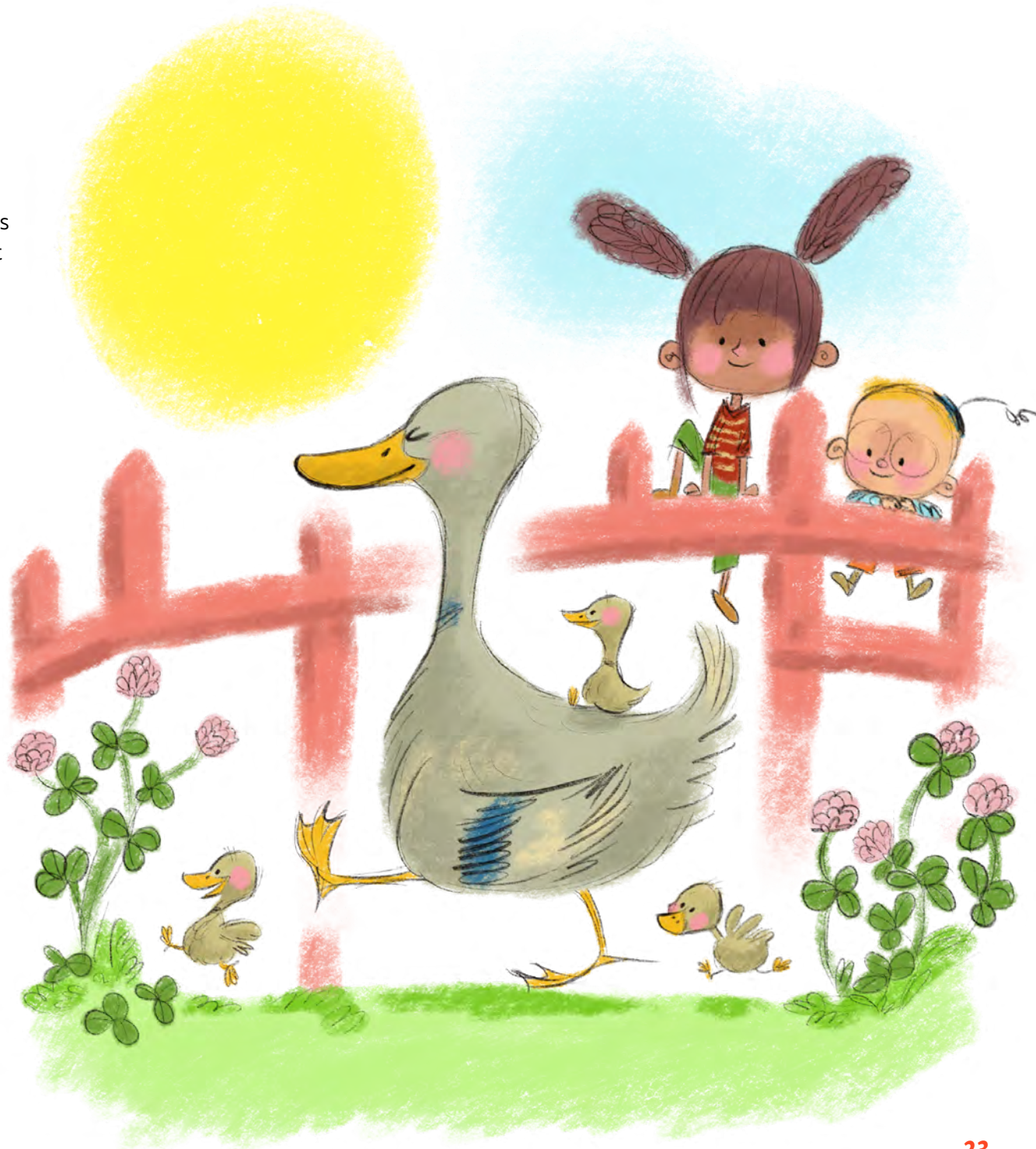
- Vad var det jag..., började farfar, men Saana hade redan i sin iver avslutat samtalet.

De följde knäpptyst med vad andfamiljen tog sig för. Änderna vankade iväg genom gräset till en liten skogsdunge längre bort, där det fanns en lugn skogstjärn. Där började de plaska omkring och leta efter mat.

- Nog är naturen otrolig, suckade Myrsky.

- Det stämmer, och vi människor måste ta väl hand om den så att den bevaras, sade Saana och torkade sig lite i ögonvrån, där en liten glädjetår hade visat sig.

Andmamman och hennes ungar fortsatte sitt liv vid tjärnen. När det blev höst flög de söderut för att övervintra. Den varma sommardagen fortsatte och barnen tog sina sparkbräden och åkte iväg på nya äventyr.

Skräptrollen

Det var en gång tre snälla troll som bodde i Koli nationalpark. Koli är en del av en gammal bergskedja i östra Finland, de sista bergstopparna som finns kvar. En gång var bergen lika höga som Alperna är idag, men numera finns det endast några vackra gamla fjäll kvar. Den steniga terrängen passar perfekt som boplats för troll.

Dessa tre troll var väldigt snälla, men ibland lite obetänksamma. De bodde i en trevlig liten grotta vid foten av ett fjäll som hette Ryläys. Där hade trollens släkt levt i århundraden. Klumpen, Valmuska och Navelludd var syskon. Alla var barn till den ståtliga trollfursten Sparrisselleri och furstinnan Rosenrussin. Längre hade trollen tassat omkring i Kolis ståtliga landskap, och det gjorde de ännu idag.

Nu hade de moderna tiderna också nått trollfamiljen. Fortfarande samlade trollen huvudsakligen sin mat i skogen, men Navelludd hade gått in i 2000-talet när det gällde matanskaffningen.

En gång hittade trollet, som var det allra minsta, en mobiltelefon som någon tappat i skogen. På något konstigt sätt lyckades trollet ta sig ut på nätet och det första som kom upp var den närliggande lilla affärens nätbutik. Och åh, vilka delikatesser där fanns!

- Här kan man ju beställa mat direkt hem till grottan! utropade Navelludd och klickade massor av chokladstänger i sin varukorg. Klumpen och Valmuska höll på att kaka lingon och förstod inte att ingripa i Navelludds shoppingiver.

Det tog inte länge förrän en svettig köpman dök upp utanför trollens grotta. Han hade med sig en enorm låda full med varor som Navelludd beställt.

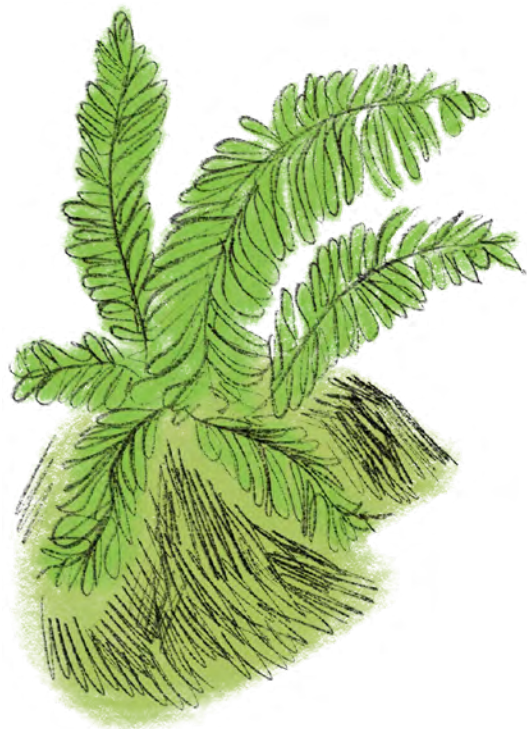
- Nog har ni pojkar hittat en konstig plats att bo på, pustade köpmannen och slog sig ner på en tuva för att vila.

- Vi är nog inga pojkar, men hur som helst, sade Valmuska surt.

- Ja, okej. Det här blir trehundra euro, fick köpmannen fram medan han torkade svetten från pannan.

- Jag har jämna pengar här, sade Navelludd glatt och fyllde den tomma inköslådan med kottar.

- Adjö då, ropade trollen. Och innan köpmannen hann säga ett ord om valutan, hade trollen redan stuckit sin kos.

Trollen fyllde sina ryggsäckar med delikatesserna och bestämde sig för att styra kosan mot ängen som låg alldeles i närheten. Där skulle de kalasa på sina delikatesser och njuta av den fina höstdagen. Eftersom troll älskar delikatesser, kunde de inte låta bli att smaka på alla härligheter medan de gick mot lägerplatsen.

Det tog inte länge innan de kom till lägerplatsen. Trollen hade en jättehärlig picknick. Mätta och belåtna slängde de sig alla tre ner i gräset för att vila.

Samtidigt kom två små vandrare gående längs stigen mot lägerplatsen. Myrsky och Saana hade kommit till Koli över veckoslutet för att besöka sin mormor. De hade bestämt sig för att göra en liten utflykt. Men vad hittade de på stigen: skräp! Högar av godispapper, plastpåsar, läskflaskor och bananskal. De hade gått en god stund och plockat upp allt skräp och fyllt sina ryggsäckar och fickor med det.

Nu kom de till lägerplatsen. Där hittade de tre nöjda troll som låg och sov mitt i ett berg av skräp.

- Vakna! Har inte er mamma sagt åt er att man ska plocka upp skräpet och föra det till soptunnan, bort från naturen! skrek Myrsky, som visste hur det låg till. De tre trollen flög alla upp ur gräset och såg väldigt förvirrade ut.

- Dumma troll! sade barnen med en mun. - Nu tar ni och samlar upp allt skräp, och det genast.
- Vi visste inte! skrek Klumpen för full hals. Klumpen var ett väldigt känsligt troll. Han tålde inte alls att man skrek åt honom.

- Men varför ska man samla upp det? frågade Navelludd, som tydligt var det modigaste trollet.

- Därför att skräpet inte försvinner från naturen utan finns där i århundraden, sade Saana skarpt.
- Och därför att en del av det kan vara skadligt för djuren och växterna i naturen, fortsatte Myrsky.
- Vi visste inte..., snyftade Klumpen fortfarande. - Vi har varit jättedumma troll, fortsatte han.
- Nå, det gör inget. Nu vet ni, sade Saana milt.

- Vi ska genast plocka upp allt skräp, sade Valmuska och Navelludd med darr på rösten.
- Och vi hjälper er, sade barnen med en mun.

De tre trollen och barnen samlade upp allt skräp som trollen kastat omkring sig på ängen och i skogen. Tillsammans släpade de säckarna med skräp från skogen till mormors soptunna. Så blev de alla nöjda och glada igen.

- Det var roligt att träffas! ropade barnen.
- Vi ska aldrig mer bete oss dumt i naturen, lovade trollen heligt.

Sedan försvann trollen i skymningen. Barnen stod på trappan när mormor kom ut på gården för att ropa på dem. - Vad har ni ungar haft för er? frågade mormor.

- Vi träffade några troll och hjälpte dem att samla upp skräp.
- Det var inte illa, skrattade mormor.
- Kom in och drick lite kakao och berätta hela historien för mig.

Trollen gick långsamt tillbaka till sitt hem i grottan. Det hade varit en trevlig dag och alla tre var på gott humör. Men då började Navelludd gräva i sina fickor och märkte att mobilen var borta.

- Jag har väl kastat bort den, sade trollet harmset.
- Samtidigt konstaterade han: Sådana grejer innebär nog ändå bara problem för troll. Det höll också de andra med om. Trollen slutar nog aldrig tycka om delikatesser, men lyckligtvis är Finlands skogar fulla med sådana.

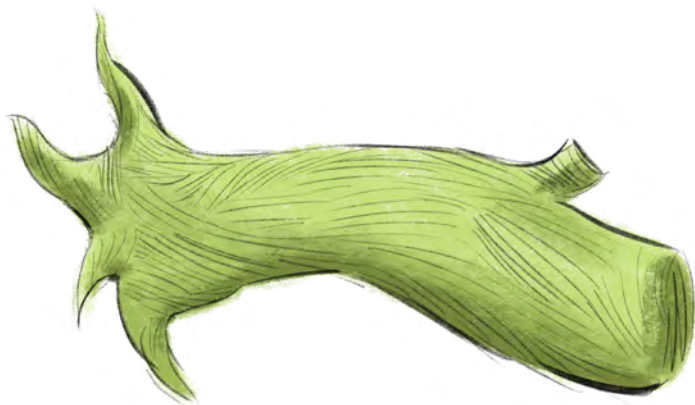

Den markerade leden är tryggast

Ibland kan även den mest erfarna vandraren göra ett misstag och råka ut för en olycka. Så gick det en gång för farfar Onni.

Det var en helt vanlig vinterdag. Ingen kunde tro att något märkligt skulle hända.

Farfar Onni, Saana, Myrsky och hunden Voff hade åkt på en liten vinterutflykt. Med sig hade de skidor och snöskor. Farfar Onni var nästan ivrigare än barnen över utflykten då han tog på sig skidorna.

- Hörni ungar, det är nästan som i min barndom! Då fanns det inga bilar, inte ens bilvägar. Man måste skida överallt!

Vilka tider! hojtade han.

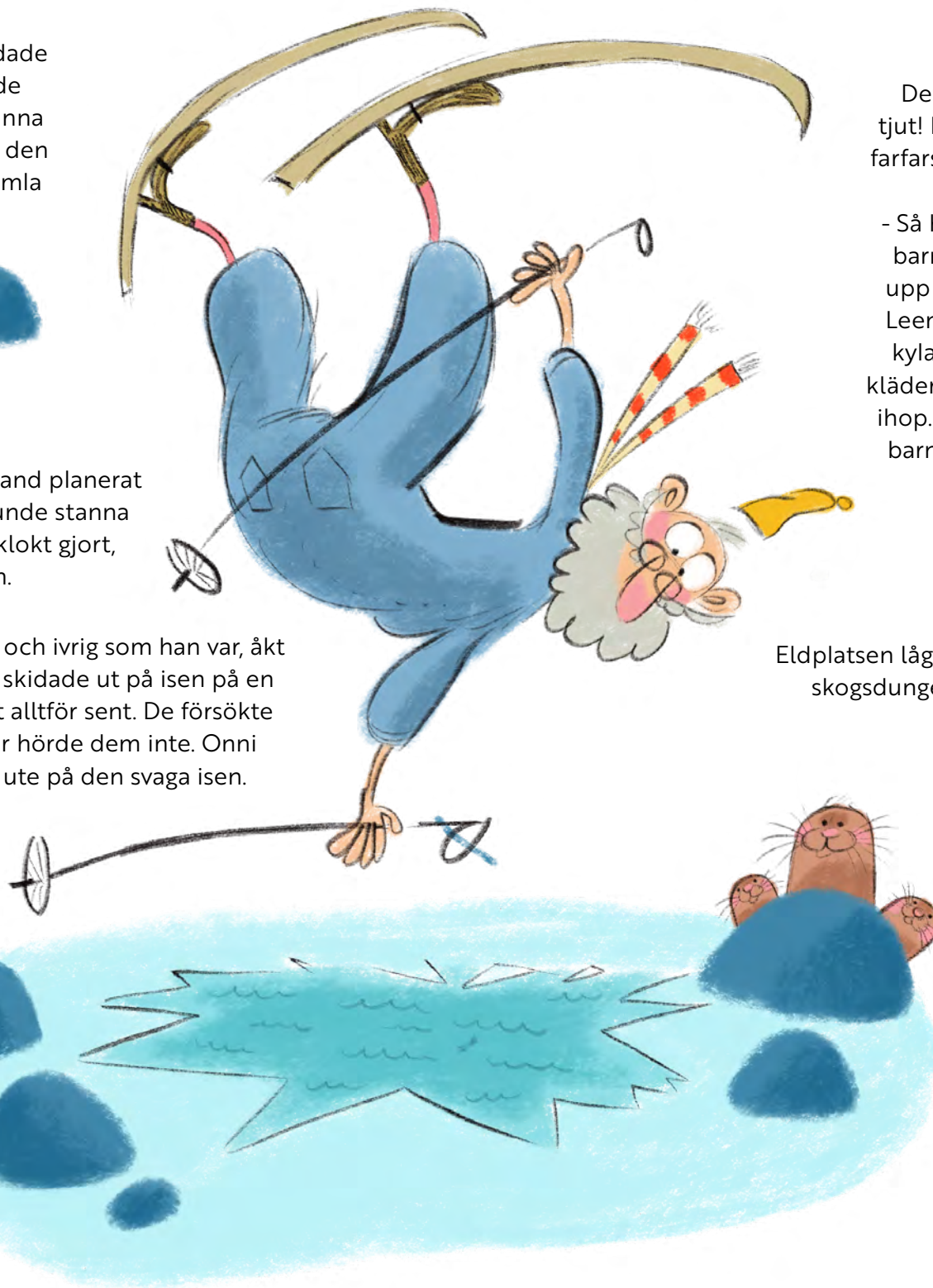
- Nu har han igen glömt sin hörapparat, mumlade Myrsky och spände på sig snöskorna.

Farfar Onni var först färdig och skidade energiskt iväg mot den markerade leden. Barnen hade fullt upp att hinna med farfar där han skidade genom den snöiga skogen, helt försjunken i gamla minnen.

Saana läste kartan. Hon hade på förhand planerat rutten och sett ut en plats där de kunde stanna och göra upp en liten eld. Det var klokt gjort, vilket ni strax kan läsa om.

Farfar Onni hade nämligen, halvdöv och ivrig som han var, åkt utanför den markerade leden. Han skidade ut på isen på en liten skogsbäck. Barnen märkte det alltför sent. De försökte förgäves ropa och vifta, men farfar hörde dem inte. Onni slant med skidorna och landade ute på den svaga isen.

Det hördes ett brak, ett plask och ett tjut! Lyckligtvis var bäcken inte djup. Men farfars byxor och fötter hade blivit alldeles genomblöta.

- Så här gick det alltid för mig också som barn! skrockade farfar och kravlade sig upp ur vattnet till stenarna på stranden. Leendet bleknade småningom bort, när kylan började tränga igenom hans våta kläder. Nu måste de slå sina kloka huvuden ihop. Vad skulle de göra? På kartan mätte barnen avståndet till eldplatsen och till hemmet.

Eldplatsen låg bara ett stenkast bort bakom en liten skogsdunge. De bestämde sig för att skida dit.

Trots att vägen inte var lång, började farfar snart hacka tänder alldeles fruktansvärt. Han frös. Till all lycka såg de snart en liten glänta bakom träden och där en skylt till eldplatsen och skärmskyddet.

Myrsky och Saana sprang resten av vägen. Vid skärmskyddet fanns en låda som var full av torr björkved. Saana grävde med sina vantar fram eldplatsen som delvis var täckt av snö, medan Myrsky bar ved till brasan. Farfar skakade av köld medan han tittade på dem och mindes vad man i hans barndom alltid hade gjort i liknande situationer.

- Jag måste genast få av mig de blöta kläderna! ropade Farfar och rev av sig de blöta stövlarna. Sedan tog han av sig de våta strumporna. Farfar väntade nu på värmen från elden.

Eftersom det var en nödsituation, bestämde sig barnen för att tända så många tändstickor som möjligt på en gång, för att försäkra sig om att de skulle få brasan att tända.

Lyckligtvis var det vindstilla och veden var torr. Det tog inte länge förrän brasan sprakade. Först pyrde den sakta, men flammade sedan upp. Barnen hurrade och hunden Voff skällde av lycka. Farfar Onni slutade skaka av köld. Nöjd satte han sina tår så nära elden som möjligt och drog en suck av lättnad.

De tog alla fram sin matsäck ur sin ryggsäck. De lade korven att grillas och sedan njöt de bara av tystnaden i skogen. Farfar Onni myste förnöjt. Nog hade han uppfostrat två väldigt modiga och duktiga små vandrare. Till och med duktigare än farfar själv när det gällde att känna till de markerade lederna, fnissade han i sina tankar.

Myrsky och Saana i skogen: Sagor om etikett i friluftslivet

”Stigen var förtrollande vacker. Den slingrade sig genom en grandunge, upp på berget, ner genom en ängsliknande dal, dök in bland ormbunkarna och nådde slutligen fram till stranden av en tjärn, en liten skogssjö.”

Myrsky, Saana, farfar Onni och hunden Voff gillar utflykter i naturen. Ute i naturen firar de hundens Voffs födelsedag, övernattar i skogen, tittar på vackra blommor och träffar på troll och en kull med andungar.

Syftet med sagorna om etikett i friluftslivet är att inspirera barn till att gå ut i naturen och samtidigt berätta hur man rör sig med respekt för naturen och andra vandrare.

Författaren till den förtjusande sagoboken om etikett i friluftslivet, Ninka Reittu, är känd för sina Super-böcker, Pulla Vehnänen- och Messi ja Mysteeri-serierna samt för sina illustrationer av böckerna om Prinsessa Pikkiriikki.

*Kom
ihåg!*

ETIKETT I FRILUFTS- LIVET

utinaturen.fi/etikettifriluftslivet